

Gloger Constantin Wilhelm Lambert (1803-1863)

Wybitny znawca śląskiej fauny

Urodził się 17 września 1803 w Kaziszce (Kasischa) koło Nysy (Neisse), gdzie jego rodzice, Franz Gloger i Johanna Klar, zarządzali majątkiem ziemskim. Do roku 1813 pobierał lekcje prywatne, później, do roku 1823, uczęszczał do gimnazjum w Nysie. Już w ostatnich latach nauki w gimnazjum cały wolny czas poświęcał na studia i badania przyrodnicze, a szczególnie na obserwowanie dziko żyjących zwierząt. Naukowe zainteresowania łączył z zamiłowaniem do polowań, dzięki którym zdobywał nowe okazy do swoich zbiorów. Jego obserwacje, które prowadził bez żadnej pomocy i wskazówek, przyniosły już wtedy wiele ciekawych i nowych dla nauki wyników wykorzystanych przez niego w późniejszych pracach. Jednocześnie z zapalem zgłębiał wówczas pisma przyrodnicze Arystotelesa i uczył się pilnie języków klasycznych, których znajomość okazała się mu później przydatna podczas prób unowocześnienia nazewnictwa zoologicznego.

Od roku 1823 studiował nauki przyrodnicze na Uniwersytecie Wrocławskim, interesując się głównie zoologią, a w jej obrębie przede wszystkim ptakami i ssakami. Mimo jego niezależności duży wpływ wywarli na niego profesorowie Johann Ludwig Gravenhorst, Adolf Otto i Henrich Steffens. Na Uniwersytecie Berlińskim, gdzie pogłębiał swoją wiedzę, przyjaźnie odniósł się do jego zainteresowań profesor Lichtenstein, wybitny przyrodnik, założyciel berlińskiego ogrodu zoologicznego, który pozwolił mu korzystać bez ograniczeń ze zbiorów Muzeum Zoologicznego w Berlinie. Już w roku 1825 Gloger zaistniał jako autor pisząc artykuł o znalezionym przez siebie na Śląsku pierwszym okazie ryjówki karłowatej (*Sorex pygmaeus*), która wcześniej znana była wyłącznie z Syberii. Prowadząc badania w Karkonoszach stwierdził ponadto po raz pierwszy letni pobyt siwerniaka i drozda obrożnego na ich obszarze. W roku 1828, ciesząc się już sławą w niemal całej Europie, został przyjęty w poczet członków Towarzystwa Przyrodniczego w Berlinie, zaś dwa lata później, w maju 1830 roku, przyjęty został do Leopoldyńsko-Karolińskiej Akademii Przyrodników (Matrikel No. 1348), przyjmując przydomek „Schneider”.

W roku 1830 powrócił do Wrocławia, gdzie na podstawie dysertacji „Disquisitionum de avibus ab Aristotele commemoratis” otrzymał stopień doktora filozofii i gdzie w roku 1833 wybrano go sekretarzem sekcji zoologicznej Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczyznej. W swoich pracach starał się dokonać krytycznego przeglądu znanych dotąd gatunków i ustalenia właściwej ich liczby przez zbadanie wpływu klimatu na zróżnicowanie wyglądu zwierząt w obrębie jednego gatunku. Zwalczał jednostronne i nienaukowe metody prowadzące do bezpodstawnego pomnażania liczby gatunków fauny, badał geograficzne rozprzestrzenienie poszczególnych gatunków zwierząt i skład gatunkowy fauny na różnych obszarach, a do tego skrupulatnie odnotowywał wszystkie zaobserwowane zjawiska w życiu i zachowaniu zwierząt. Jego przegląd kręgowców Śląska był niewielką, ale niezwykle nowatorską pracą, która znacząco wpłynęła na szereg innych prac tego rodzaju. Przez szereg lat był współpracownikiem Katolickiego Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, w którym uczył przyrody.

W roku 1843 przeniósł się do Berlina, gdzie żył bez żadnych stałych dochodów, przy niewielkim wsparciu ze strony Muzeum Zoologicznego. Przez wiele lat bezskutecznie starał się o prawne uregulowanie ochrony przyrody, zwłaszcza ptaków, pisząc na ten temat szereg artykułów w prasie codziennej i fachowej oraz w wydawanych przez siebie broszurach. Żadnych konkretnych wyników nie przyniósł również opracowany przez niego projekt ustawy o ochronie ptaków, nad którym mógł pracować dzięki trzyletniemu stypendium Ministerstwa Rolnictwa. Zmarł 30 grudnia 1863 roku w Berlinie.

Ważniejsze prace:

- 1827 – Über den weissindigen Kreuzschnabel, *Loxia taenioptera*, als eigene Art. *Oakens Isis*.
- 1827 – Über die auf dem Hochgebirge der Sudeten lebenden Säugetiere und die während des Sommers daselbst vorkommenden Vögel. *Ibid*.
- 1828 – Zur Naturgeschichte des weissindigen Kreuzschnabel, *Loxia taenioptera* Gloger *Verh. Kaiserl. Leopold. Carol. Akad. Naturforsch.*
- 1828 – Zur Synonymie der seltenen deutschen Walddrosseln. *Oakens Isis*.
- 1829 – Einige Erfahrungen über das Variiren der Vögel. *Ibid*.
- 1829 – Über der Farben der Eier der Vögel. Ein teleologische Versuch. *Verh. Ges. Naturfor. Freunde in Berlin*.
- 1833 – Das Abändern der Vögel durch Einfluss des Klima's. Breslau.
- 1833 – Schlesiens Virbelthier-Fauna. Ein systematische Überblick der in dieser Provinz vorkommenden Säugethiere, Vögel, Amphibien und Fische. Breslau.
- 1834 – Vollständiges Handbuch der Naturgeschichte der Vögel Europa's, mit besonderer Rücksicht auf Deutschland. I Theil. Breslau.
- 1840 – Das naturliche System der Thierwelt. Breslau.
- 1853 – Bruten tief im Spätjahre. *Journal für Ornithologie*.
- 1853 – Steinchen, Sand und Getreide im Magen eines der edelsten Raubvögel. *Ibid*.
- 1853 – Der Hühnerhabicht als Verfolger der Wiesel. *Ibid*.
- 1853 – Notiz über *Falco aesalon*. *Ibid*.
- 1853 – Notiz über *Ardetta minuta*. *Ibid*.
- 1853 – Das Fortschwimmen der Enten unter dem Wasser. *Ibid*.
- 1853 – Zwei Bruten jährlich. *Ibid*.
- 1854 – Das Nisten und die Nahrungsweise der Seidenschwänze, *Bombycilla*. *Ibid*.
- 1854 – Das zweimalige Brüten der *Gallinula chloropus*. *Ibid*.
- 1854 – Das Nisten von Seidenschwänzen in Deutschland. *Ibid*.
- 1856 – Notiz über *Actitis hypoleucus*. *Ibid*.
- 1856 – Notiz über *Cinclus aquaticus*. *Ibid*.
- 1860 – *Charadrius morinellus* auf dem Riesengebirge. *Ibid*.
- 1860 – Notizen über *Bombycilla garrula* und *Loxia bifasciata*. *Ibid*.

Źródła:

- Gebhardt L. 1964. Neue Deutsche Biographie 6. Berlin. S. 463-464.
- Grube E. 1879. Allg. Deutsche Biogr. Bd. 9. S. 241.
- Kollibay P. 1906. Die Vögel der preussischen Provinz Schlesien. Breslau. S. 8-10, 20 (portret).
- Nowack K. G. 1840. Schlesische Schriftsteller-Lexicon. Breslau. H. 4. S. 23-29.